

// NOTAT

Til: Rådmannen
Fra: Bente Jansen
Dato: 21.07.14

Høring - plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad

Vi viser til Arbeids- og sosialdepartementets høringsnotat og høringsbrev av 4. juni 2014.

Arbeids- og sosialdepartementet foreslår innføring av generell aktivitetsplikt for mottakere av sosialhjelp. Hovedpoenget i dette er at mulighetene for krav til aktivitet blir praktisert ulikt mellom kommuner, og at mange som burde vært i aktivitet forblir passive på en stønad som er ment å være midlertidig.

Forslaget legger opp til å endre nåværende lovverk, det vil si lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen fra 2010. Følgende er de viktigste endringene:

- Det stilles et generelt krav til kommunene om å stille vilkår for aktivitet for sosialhjelpsmottakere. I dag er det ikke et slikt krav, men loven åpner for mulighetene til å stille vilkår.
- Det skal begrunnes godt hvorfor det eventuelt *ikke* stilles krav til sosialhjelpsmottakerne, i motsetning til dagens praksis hvor det skal begrunnes hvorfor det stilles krav.
- Kommunene og NAV-kontorene utfordres på tiltaksmulighetene for brukerne. Volumet på antall tiltak må økes og dette kan medføre en kostnad for kommunen på kort sikt. Over tid kan det medføre færre mottakere av økonomisk sosialhjelp, flere i arbeid og økte skatteinntekter for kommunen.

NAV RINGERIKE //

Postadresse: Postboks 98 // 3502 HØNEFOSS

Besøksadresse: Hønefoss Bru 3 // 3510 HØNEFOSS
Tel: 55 55 33 33 // Faks: 31 02 83 54

www.nav.no // nav.ringerike@nav.no

VURDERING OG UTFORDRINGER

Prinsipielt støtter vi dette forslaget. For svært mange av våre brukere som mottar økonomisk sosialhjelp vil det å bli stilt krav til være nødvendig for å få kontakt med arbeidslivet og få struktur på dagen. I svært mange tilfeller vil det å bli stilt krav til, faktisk være den beste hjelpen en kan få for å bli selvhjulpen og kunne forsørge seg selv.

Vi ser følgende utfordringer i høringsnotatet:

- Å skaffe nok tiltaksplasser til et generelt tilbud for alle sosialhjelpsmottakere
- Høringsnotatet fremstår noe uklart på eventuelle endringer i sanksjons-praksis. Sosialhjelp er nederste sikkerhetsnett og vi kommer fort i konflikt med lovens krav til et «forsvarlig stønadsnivå» ved eventuell bortfall av stønader. Viktig her er at vi er tydelige på hva aktivitetsplikten innebærer.
- Tilsvarende bør det komme mer utfyllende retningslinjer om hvem som av åpenbare grunner ikke bør få vilkår om aktivitet.
- Mange av våre langtidsbrukere av sosiale tjenester har allerede en lang tiltakshistorie uten at dette har ført til arbeid eller aktivitet. For en del av disse kan det være problematisk å stille nye, lignende vilkår.
- Noen mottakere av Arbeidsavklaringspenger (AAP) har krav på å gå til behandling for sykdom. De som ikke gjør dette mister da retten til AAP og søker da ofte sosialhjelp i stedet. Vi ønsker derfor å utvide vilkårssettingen til *også å gjelde krav til å oppsøke behandling*. Krav til behandling er satt for å gjøre brukeren selvforsørget på sikt, og sosialhjelp skal ikke være et alternativ for personer som unndrar seg ansvar for å bli i stand til å bli selvhjulpen.
- Hvilke økonomiske og administrative kostnader dette innebærer for kommunene.

Mange kommuner er i en vanskelig økonomisk situasjon, og forslaget kan innebære økte utgifter slik at aktivitetsplikten kan bli vanskelig å sette ut i livet og kanskje enda viktigere; å følge opp.

På den annen side vil også passivitet på sosialhjelp over tid være en betydelig utgift for kommunene, i tillegg til sviktende skatteinntekter, og det vil i mange tilfeller plassere brukerne enda lengre fra arbeidsmarkedet.

Vi er avventende til hvordan regjeringen vil følge opp aktivitetsregimet. Blant annet bør dette innebære økonomiske konsekvenser for overføringer til kommunene, jfr ordningen med KVP (Kvalifiseringsprogrammet) og integreringstilskuddet for flyktninger.

Situasjonen i Ringerike i dag er at vi har rundt 400 brukere av sosialhjelp til enhver tid. Vi antar at den nye ordningen med aktivitetsplikt kan berøre rundt 100 brukere(grovt anslag).

Vi vurderer at de fleste av brukerne som mottar økonomisk sosialhjelp vil ha mye å hente på aktivitetskrav. De må imidlertid være av god kvalitet, det vil si være avklarende, kvalifiserende og motiverende for deltakelse i ordinært arbeidsliv. Eksempler på dette kan være lønnstilskudd i privat sektor, arbeidspraksis i ordinær virksomhet, arbeidsmarkedsopplæring med en kvalifiserende retning, arbeid med bistand eller utdanning. Disse tiltakene er stort sett statlig finansierte, og flere mottakere av sosialhjelp benytter seg av disse i dag. Noen flere vil også kunne benytte seg av disse tiltakene. Statlig finansierte tiltak er imidlertid begrenset, slik at kommunen selv må opprette/skaffe tiltaksplasser.

Av kommunale tiltak har vi i dag «arbeidslagene», hvor vi har rundt 25 brukere som følges opp av en veileder fra NAV. Dette tiltaket benyttes til å avklare brukernes arbeidsevne og eventuelt andre utfordringer brukerne har. Vi benytter også andre kommunale praksisplasser fordelt på samtlige sektorer i kommunen.

Det er ganske klart at volumet på tiltak må økes for å kunne gjennomføre en generell aktivitetsplikt.

Vårt forslag for eventuelt å gjennomføre aktivitetsplikt fra 1. januar 2015, er at kommunen bygger ut ordningen med arbeidslag. Ved å kombinere dette med et «Snu-i-døra» - tiltak, slik at vi raskt kan få nye brukere (spesielt unge) inn i utdanning, arbeid eller annen form for aktivitet. Vi anslår at minst 1,5 årsverk må settes av til dette. I tillegg vil det kreve et merarbeid for å følge opp vilkårene. Vi anslår dette til 0,5 årsverk.

Selv om dette vil bety økte kostnader for kommunen i en startfase (såkalt pukkeeffekt), vil vi anta at vi i slutten av 2015 vil se noe reduksjon i sosialhjelpsutgiftene og at denne effekten vil fortsette inn i 2016.

KONKLUSJON

NAV Ringerike støtter forslaget om aktivitetsplikt for mottakere av sosialhjelp. Vi mener det er et økonomisk innsparingspotensial og menneskelig vekstpotensial i å stille mer krav til aktivitet. Særlig gjelder dette nye søkere, yngre mottakere av sosialhjelp og deler av flyktning- og innvandrerbefolkningen.

